

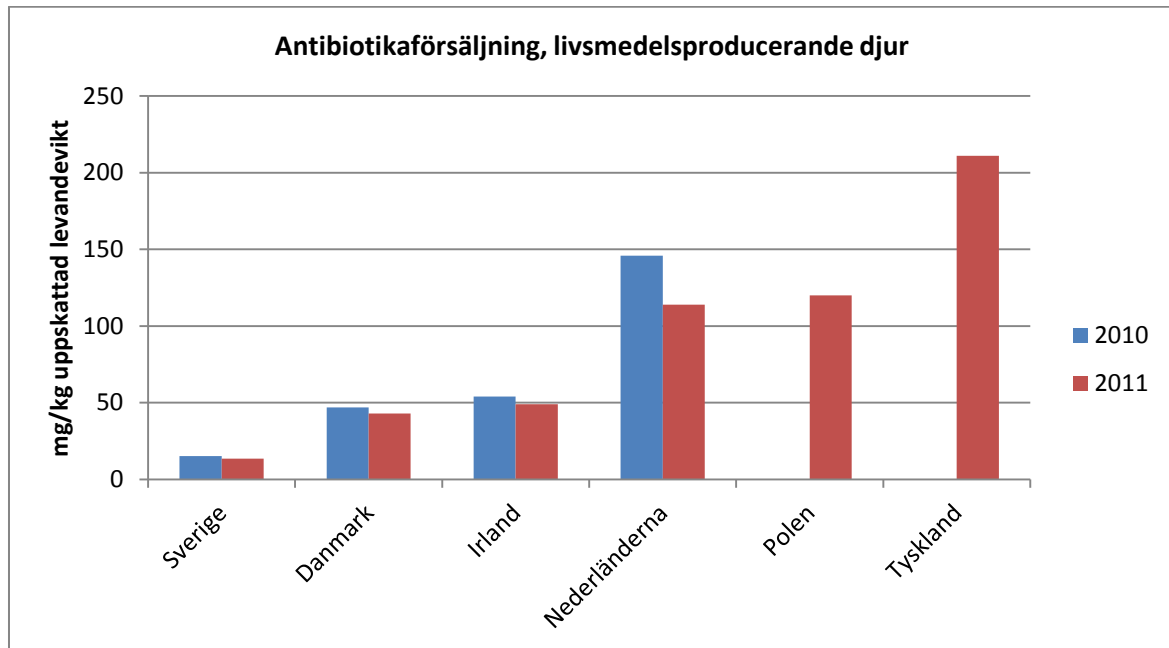
20 frågor och svar om svensk grisuppfödning

1. Är det någon skillnad i användning av antibiotika mellan svensk och andra EU-länders uppfödning av grisar?
2. Varför har Sverige låg antibiotikaanvändning jämfört med andra länder?
4. Vad säger lagen om hälsorådgivning?
5. Hur är hälsoläget hos svenska grisar?
6. Varför har svenska grisar bäst tillväxt i hela EU?
7. Finns det MRSA hos svenska grisar?
8. Är det risk att multiresistenta bakterier sprids från grisar till människor?
9. Finns det salmonella hos svenska grisar?
10. Vad är svansbitning?
11. Förekommer svansbitning hos svenska grisar?
12. Vad görs i Sverige för att motverka svansbitning?
13. Hur motverkas svansbitning i andra EU-länder
14. Hur mycket strö får svenska grisar? Varför är det bra med strö?
15. Hur skiljer svensk ströhantering i ett internationellt perspektiv?
16. Fixeras suggor i Sverige?
17. När får smågrisarna tidigast avvänjas?
18. Vad gäller för bedövning vid operativa ingrepp?
19. Hur sker kastration i praktiken?
20. Är det tillåtet att klippa tänderna på smågrisar?

Antibiotikaanvändning

1. Är det någon skillnad i användning av antibiotika mellan svensk och andra EU-länders uppfödning av grisar?

Den svenska djurhållningen använder minst antibiotika i hela EU. I dansk produktion används tre gånger mer antibiotika och i Tyskland hela 16 gånger mer.

Källa: Europeiska läkemedelsmyndigheten, 2013

2. Varför har Sverige låg antibiotikaanvändning jämfört med andra länder?

I Sverige förbjöds användning av antibiotika i tillväxtstimulerande syfte redan 1986 (i EU skedde det först 2006). Sedan dess har bönder och veterinärer utvecklat djurhållningen så att djuren ska vara friska och växa bra utan antibiotika. Man har lyckats så bra att våra livsmedelsproducerande djur idag har den lägsta antibiotikaanvändningen i hela EU.

Detta har uppnåtts genom bland annat en god djurmiljö, bekämpning av flera smittsamma sjukdomar, goda hygien- och smittskyddsrutiner samt genom att hålla djuren tillsammans i samma grupp från födsel till slakt. God tillväxt och god motståndskraft mot sjukdomar är även en följd av att grisarna växer upp i en bra och stressfri miljö.

3. Varför inför inte också svenska bönder branschöverenskommelse mot antibiotikaanvändning de två sista månaderna före slakt?

Det finns flera anledningar till att en sådan "antibiotikakarens" är överflödig i svensk djuruppfödning:

Den antibiotika som används i grisuppfödningen ges framför allt till yngre individer. Exempelvis utgör avvänjning samt flytt av grisar tillfällen då sjukdom lättare kan uppkomma, eftersom grisarna då kan bli stressade och få sämre immunförsvar. De sista månaderna före slakt är grisarna vanligtvis

friska, har gott immunförsvar och smittspridning är mycket ovanligt. Därför är det sällan som man behöver ge grisar i denna ålder antibiotika.

Alla läkemedel som är godkända för användning till livsmedelsproducerande djur har en bestämd karenstid för slakt. Hur lång karenstiden är avgörs av hur lång halveringstid det aktuella läkemedlet har, dvs hur lång tid det tar innan alla läkemedelsrester försvunnit ur djurets kropp.

Den obligatoriska löpande övervakningen visar att svenskt griskött är fritt från antibiotika.

Djurhälsa

4. Vad säger lagen om hälsorådgivning?

Enligt SJV:s föreskrift K152 ska officiell hälsokontroll ske regelbundet i alla grisbesättningar (1-2 ggr/år). Besättningar med villkorad läkemedelsanvändning ska därutöver ha veterinärbesök var 5:e vecka. För hälsodeklaration (som krävs för att man ska få sälja livdjur eller smågrisar för uppfödning till slakt) krävs även regelbundna veterinärbesök för kontroll av besättningen.

5. Hur är hälsoläget hos svenska grisar?

I Sverige är grisarna inte bara fria från PRRS utan även salmonella. Trikiner har inte påvisats hos svenska tamsvin sedan 1994.

6. Varför har svenska grisar bäst tillväxt i hela EU?

En hög daglig tillväxt (ett högt foderutnyttjande) är ett tecken på att grisen är frisk. Sjuklighet innebär inte bara lidande för det drabbade djuret utan även försämrade foderomvandling och förlängd uppfödningstid. Utnyttjandet av näringen i fodret blir alltså sämre hos ett sjukt djur. Friska djur innebär dubbel nytta, inget behov av antibiotika och effektivt resursutnyttjande.

7. Finns det MRSA hos svenska grisar?

Vid den senaste screeningen av grisar, som gjordes 2011, påvisades ingen "gris-MRSA" i svenska besättningar. Vid en screening 2010 påvisades ett fall av en annan sorts MRSA, som förekommer hos människor, hos en slaktgris. Detta bedömdes vara en följd av smittspridning från människa till gris och inte det motsatta.

8. Är det risk att multiresistenta bakterier sprids från grisar till människor?

MRSA av sådan typ som härrör från grisar och ibland även andra lantbruksdjur kan spridas till människor och mellan människor. I Danmark var ca 15 % av alla MRSA-fall hos människor av "gristyp" år 2012. Även i Tyskland, Holland, Belgien m fl länder har MRSA från grisar och andra lantbruksdjur spridits mellan människor. Det har även förekommit dödsfall till följd av denna slags MRSA.

9. Finns det salmonella hos svenska grisar?

Nej. I Sverige har vi inte bara nolltolerans mot salmonellaförekomst i livsmedel. Vi har även nolltolerans mot salmonella hos de levande djuren. Utöver den obligatoriska salmonellaövervakningen finns även frivilliga kontrollprogram för salmonella, som har mycket hög

anslutningsgrad bland grisbönderna. De enstaka salmonellafall som påvisas bekämpas gemensamt av stat och näring.

Djurhållning/djurskyddslagstiftning

10. Vad är svansbitning?

Svansbitning innebär att en gris biter av hela eller delar av svansen på en annan individ. Det antas ofta bero på stress, till exempel genom att för många grisar hålls på för liten yta och brist på stimulans och brist på möjligheter att utöva ett naturligt beteende.

11. Förekommer svansbitning hos svenska grisar?

Vid de svenska slakterierna kontrolleras grisens svans efter slakt av personal från Livsmedelsverket, som en del i kontrollen av slaktkroppen. Den sjukdomsregistrering som görs på slakterierna (kod 57/58 Svansskada) kan orsakas av svansbitning men det kan också vara frågan andra svansskador. Vi har därigenom god kännedom om förekomsten av svansskador, och det ses i samma låga utsträckning, enstaka procent, hos såväl konventionella som ekologiskt uppfödda grisar.

12. Vad görs i Sverige för att motverka svansbitning?

Det som framför allt skiljer ut svensk grisuppfödning från de flesta andra länders är att vi genom vår uppfödningssystem förebygger många av de riskfaktorer som man genom forskning känner till. De vanligaste är brist på bökbart material, helspaltgolv, felaktig utfodring, trängsel såväl i boxen som vid utfodring, stress, samt högt ljud och drag. Dessa riskfaktorer förebyggs på ett systematiskt sätt i Sverige genom hur våra stallar är byggda, vilka utrymmen vi ger våra djur och genom att vi ströar.

13. Hur motverkas svansbitning i andra EU-länder

Svansbitning är alltså ett symptom på en undermålig miljö för grisen, och den korrekta åtgärden är givetvis att förbättra miljön och därigenom minimera riskfaktorerna för svansbitning. Tyvärr är det inte så detta problem hanteras i vår omvärld. I större delen av EU (med undantag av Finland, Litauen och Luxemburg) kuperas istället spädkgrisens svans. I Sverige är detta förbjudet enligt lag sedan 1988, och rutinmässig svanskupering är också förbjuden enligt EU:s grisdirektiv.

Även hos svanskuperade grisar kan svansbitning förekomma. En stor undersökning gjord i Storbritannien 2001 innefattande nästan 28 000 grisar, visade en förekomst av svansbitning på 2,4% hos kuperade grisar. Kuperade grisar reagerar genast om andra grisar tar deras stympade svans i munnen. En hypotes bakom detta är att kuperingen leder till hypersensibilitet (ökad känslighet) p.g.a. nervskada. Kupering löser således inga problem.

14. Hur mycket strö får svenska grisar? Varför är det bra med strö?

Strö ger sysselsättning för djuren. Material eller annat föremål som ges till grisen är intressant de första minuterna, därefter ointressant. Detta gör att strö är bra ur sysselsättningsperspektiv då kommer nytt material varje dag. Mängden varierar mycket mellan olika system (ströbädd, ströad liggyta).

Suggan ska erbjudas tillräckligt med utrymme och strö veckan före grisning för att hennes bobyggarbehov ska tillgodoses.

15. Hur skiljer svensk ströhantering i ett internationellt perspektiv?

I Sverige har vi byggt ett system med liggytor (hel yta) vilket möjliggör att ströad yta. Annars ramlar materialet igenom spaltytan. Oftast är det helspalt i andra länder. Många länder med stor grisproduktion använder inte halm alls utan har istället till exempel en kedja eller träbit i boxen eftersom lagen i övriga EU kräver endast någon form av sysselsättning. Denna typ av material är inte intressant för grisarna mer än några minuter.

16. Fixeras suggor i Sverige?

Nej. Enligt djurskyddslagen är fixering av suggor inte tillåten, varken under dräktigheten eller då hon har smågrisar.

I Sverige har vi ett system med skyddsgrind som kan användas om suggan visar ett aggressivt beteende mot den nyfödda grisen. Detta rör sig i de allra flesta fall om max ett dygn eftersom beteendet uppträder när suggan/gyltan får sina smågrisar och hon har ont eller är orolig. Man får också använda skyddsgrind om suggan visar ett aggressivt beteende mot djurskötaren eller om djurskötaren känner sig osäker när hen ska behandla smågrisarna eller suggan. Men när djurskötaren lämnar stallet ska grinden öppnas igen.

17. När får smågrisarna tidigast avvänjas?

Avvänjning får enligt svensk lagstiftning ske tidigast 4 veckor efter grisning.

18. Vad gäller för bedövning vid operativa ingrepp?

Grundregeln är att alla djur ska bedövas inför operativa ingrepp. För närvarande finns ett undantag för kastrering av smågrisar upp till sju dagars ålder. Fr o m 2016 är detta inte längre tillåtet, då Sverige som första EU-land inför ett förbud mot kastrering av smågrisar utan bedövning

19. Hur sker kastration i praktiken?

Idag är det möjligt för lantbrukare att efter utbildning själva ge bedövning inför kastration och detta blir allt vanligare. Alla smågrisar får smärtlindring efter kastrationen. Det finns även numera möjlighet att genom vaccinering förhindra att hangrisarna blir könsmogna.

20. Är det tillåtet att klippa tänderna på smågrisar?

Det är i vissa fall tillåtet att slipa (obs, inte klippa) tänderna på smågrisarna. Detta får dock inte göras rutinmässigt utan bara när det erfarenhetsmässigt har visat sig uppstå skador på suggan eller kullsyskon. Tänderna slipas innan smågrisarna har nått 1 veckas ålder.